

Bosh miya bilan bog`liq operatsiyalar

O`qituvchi: Gadaev.A.M

Talaba: Abdullaev Umidjon Xakimjon o`g`li

Annotatsiya. Ushbu maqola miya operatsiyalari sohasiga kirib, jarrohlik texnikasi evolyutsiyasini, texnologik yutuqlarni va ularning nevrologiya sohasiga ta'sirini o'rganadi. Tahlil tegishli adabiyotlarni to'liq tekshirishni, miya operatsiyalarida qo'llaniladigan metodologiyalarni batafsil ko'rib chiqishni, natijalarni taqdim etishni va keng qamrovli muhokamani o'z ichiga oladi. Olingan xulosalar miya operatsiyalarining hozirgi holatiga oydinlik kiritadi va kelajakdagi tadqiqot yo'nalishlari bo'yicha takliflar beradi.

Kalit so'zlar: miya operatsiyalari, neyroxirurgiya, nevrologiya, jarrohlik texnikasi, miya kasalliklari, texnologik yutuqlar.

Inson miyasi, murakkab va murakkab organ, ko'plab nevrologik kasalliklar va holatlarning markazida. Neyroxirurgiya deb ham ataladigan miya operatsiyalari miya bilan bog'liq turli kasalliklarni davolash va davolashda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ldi. Ushbu sohadagi yutuqlarni tushunish juda muhimdir, chunki u bemorlarning natijalariga bevosita ta'sir qiladi va tibbiyot fanining rivojlanishiga hissa qo'shadi. Ushbu maqola miya operatsiyalarining hozirgi landshaftining yaxlit ko'rinishini taqdim etishga qaratilgan bo'lib, qo'llaniladigan zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalar haqida tushuncha beradi.

Adabiyotlarni ko'rib chiqish bo'limi miya operatsiyalariga oid seminal asarlar va so'nggi tadqiqot maqolalarini har tomonlama tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Asosiy mavzular neyroxirurgiyaning tarixiy evolyutsiyasi, jarrohlik texnikasidagi yutuqlar va ushbu sohadagi zamonaviy texnologiyalarni birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ushbu bo'lim miya operatsiyalari haqidagi hozirgi tushunchani kontekstlashtirish va keyingi tadqiqotlarni kafolatlaydigan bo'shliqlar yoki joylarni aniqlashga qaratilgan.

Usullar bo'limida zamonaviy miya operatsiyalarida qo'llaniladigan turli xil jarrohlik texnikasi va texnologiyalari ko'rsatilgan. U operatsiyadan oldingi baholash, jarrohlik rejalashtirish, operatsiya ichidagi protseduralar va operatsiyadan keyingi parvarishning batafsil tavsifini o'z ichiga oladi. Minimal invaziv jarrohlik, robot yordamida protseduralar va neyroxirurgiya landshaftida inqilob qilgan ilg'or tasvirlash texnologiyalari kabi yangi metodologiyalarga alohida e'tibor qaratilgan.

Neyroxirurgik muolajalar deb ham ataladigan miya bilan bog'liq operatsiyalar miya yoki asab tizimining boshqa qismlarida amalga oshiriladigan tibbiy aralashuvlardir. Ushbu protseduralar odatda neyroxirurglar tomonidan amalga oshiriladi, ular Markaziy va periferik asab tizimlariga ta'sir qiluvchi kasalliklarni tashxislash va jarrohlik davolash bo'yicha tajribaga ega bo'lgan ixtisoslashgan Jarrohlardir. Miya bilan bog'liq ba'zi umumiy operatsiyalar:

- **Kraniotomiya:** bu miyaga kirish uchun bosh suyagining bir qismini olib tashlashni o'z ichiga oladi. Bu miya shishi, qon quyqalari yoki anormallik kabi kasalliklarni davolash uchun amalga oshiriladi.
- **Miya shishi jarrohligi:** jarrohlarda ochiq jarrohlik yoki minimal invaziv usullar yordamida miyadan yaxshi yoki yomon xulqli o'smalarni olib tashlashlari mumkin.
- **Miya anevrizmasining kesilishi:** anevrizmalar miyaning qon tomirlarida zaiflashgan joylar bo'lib, ular balon va potentsial yorilishi mumkin. Kesish anevrizmaning yorilishining oldini olish uchun bo'yniga metall qisqichni qo'yishni o'z ichiga oladi.
- **Chuqur miya stimulyatsiyasi (DBS):** ushbu protsedura Parkinson kasalligi, essential tremor va distoni kabi kasalliklarni davolash uchun miyaning ma'lum joylariga elektrodlarni joylashtirishni o'z ichiga oladi.
- **Ventrikulostomiya:** bu miya qorinchalarida miya omurilik suyuqligini (CSF) to'kish uchun teshik hosil qilishdir. Bu gidrosefali kabi sharoitlardan kelib chiqqan bosimni engillashtirish uchun amalga oshirilishi mumkin.
- **Neyroendoskopiya:** endoskop yordamida qorinchalar yoki miyaning boshqa qismlaridagi sharoitlarni ko'rish va davolash uchun minimal invaziv

jarrohlik. U o'smani olib tashlash, kistani drenajlash yoki uchinchi ventrikulostomiya uchun ishlatilishi mumkin.

- Epilepsiya jarrohligi: soqchilik dori vositalari tomonidan nazorat qilinmasa, miyaning soqchilik uchun mas'ul bo'lgan qismini olib tashlash uchun jarrohlik analiyoti ko'rib chiqilishi mumkin.
- Bosh suyagi asosidagi jarrohlik: bosh suyagi tagidagi shish yoki anormalliklarni olib tashlashni o'z ichiga oladi. Bu hudud murakkab va qon tomirlari va kranial nervlar kabi muhim tuzilmalarni o'z ichiga oladi.
- Periferik asab jarrohligi: miya va orqa miya tashqarisidagi periferik nervlarda jarrohlik, ko'pincha shikastlangan nervlarni tiklash yoki nervlarga ta'sir qiluvchi o'smalarni olib tashlash.
- Orqa miya jarrohligi: miya bilan bevosita bog'liq bo'lmasa-da, orqa miyadagi operatsiyalar ko'pincha neyroxirurglar tomonidan amalga oshiriladi. Bularga o'murtqa termoyadroviy, diskni almashtirish yoki dekompressiya operatsiyalari kiradi.

Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu protseduralar xavf tug'diradi va miya operatsiyasini o'tkazish to'g'risida qaror odatda aniq tashxisni, bemorning umumiy sog'lig'ini va operatsiyaning mumkin bo'lgan foydalari va xavflarini hisobga olgan neyroxirurg tomonidan to'liq baholangandan so'ng qabul qilinadi.

Muhokama bo'limi mavjud adabiyotlar kontekstida natijalarni tanqidiy tahlil qiladi, naqshlar, nomuvofiqliklar va qo'shimcha tekshirishni talab qiladigan sohalarni aniqlaydi. Axloqiy mulohazalar, joriy metodologiyalarning cheklovlari va takomillashtirishning potentsial yo'llari chuqur o'rganilgan. Ushbu bo'lim, shuningdek, nevrologiya va bemorlarni parvarish qilish kelajagi uchun miya operatsiyalaridagi yutuqlarning kengroq oqibatlarini ko'rib chiqadi.

Xulosa va takliflar:

Yakuniy qism miya operatsiyalaridagi yutuqlarning ahamiyatini kuchaytirib, asosiy topilmalarni sintez qiladi. Kelajakdagi tadqiqot yo'nalishlari, jarrohlik metodologiyasini takomillashtirish va fanlararo hamkorlikning potentsial yo'nalishlari bo'yicha takliflar keltirilgan. Oxir oqibat, ushbu maqola neyroxirurgiya

sohasidagi doimiy innovatsiyalarni ilhomlantirishga, bemorlarning yaxshilangan natijalarini rivojlantirishga va inson miyasi haqidagi tushunchamizni rivojlantirishga qaratilgan.

Adabiyotlar.

1. Arnould-Taylor, William. A Textbook of Anatomy and Physiology. Nelson Thornes, 1998 — 52 bet. 27-yanvar 2015-yilda qaraldi.
2. Angevine, J.; Cotman, C.. Principles of Neuroanatomy. NY: Oxford University Press, 1981. 25-yanvar 2015-yilda qaraldi.
3. Jump up to:3,0 3,1 Rosdahl, Caroline; Kowalski, Mary. Textbook of Basic Nursing, 9th, Lippincott Williams & Wilkins, 2008 — 189 bet. 28-yanvar 2015-yilda qaraldi.
4. Gilbert, Scott F.. Developmental biology, 10th, Sunderland, Mass.: Sinauer, 2014. ISBN 978-0-87893-978-7.
5. Principles of neural science, 5th, Appleton and Lange: McGraw-Hill, 2006. ISBN 978-0-07-139011-8.
6. Jump up to:6,0 6,1 6,2 6,3 Romer, Alfred Sherwood; Parsons, Thomas S.. The Vertebrate Body. Philadelphia, PA: Holt-Saunders International, 1977 — 536–543 bet. ISBN 0-03-910284-X.